

Kvartalsforskning vid universiteten

Just nu måttas det ultimativa slaget mot universitetens samhällsvetenskapliga forskning. Docenturerna föreslås enligt Forskarutbildningsutredningen helt enkelt bli avskaffade. Nationalekonomisk universitetsforskning — för att exemplifiera med detta ämne — är i huvudsak koncentrerad just till dessa docenturer. Docenttjänsterna har generöst tilltagen forskartid och undervisningen ligger på doktorandnivå med stort inslag av handledning.

Utredningens förslag går nu ut på att alla lektorer utnämns till docenter, men den sålunda tillskapade skaran av docenter skall i stort sett ha de gamla lektorernas undervisningsbörda — 360 timmar per år mot nuvarande 396.

Vid exempelvis samhällsvetenskapliga fakulteten vid Uppsala universitet finns för närvarande 75 lektorer och 15 docenter. Det är nu meningen att forskningsmöjligheterna skall utsträckas även till de 75 nuvarande lektorerna genom att de gamla docenternas undervisning utökas från 75 timmar till 180 lektorstimmar. Det är en öppen fråga vilka av de nya docenterna som får forskningsnedsättning. Fördelningen därvidlag skall göras av fakultetsnämnden med hänsyn till vederbörandes projektbeskrivning. En 50-procentig nedsättning av enstaka nya docenters tjänstgöringsskyldighet skulle kunna öka totalantalet forskande docenter från nuvarande 15 till 22, men till priset av en höjd undervisningsbörda.

Problemet ligger dock inte där, utan i risken av en allmän utsmetning av forskningsresurserna, så att *alla* docenter får litet lägre undervisning i genomsnitt. En alldeles jämn fördelning av forskningsresurserna innebär att docenterna kan få 50 procents nedsättning

vard 4:e år.

Det föreligger dessutom en uppenbar risk för utsmetning av de nuvarande forskningsresurserna även på populära småämnen, där någon egentlig forskning tidigare inte bedrivits, och där kvaliteten riskerar att bli eftersatt på grund av alltför snäv miljö.

Det kommer antagligen i verkligheten att bli mycket svårt att låta några enstaka förtjänstfulla forskare få nedsättning termin efter termin. Kollegiala hänsyn och rimlighet kommer att verka för en mer eller mindre mekanisk rotation av forskningsperioderna inom en institution. Det blir därmed oundvikligt att *alla* docenter får forska då och då, vilket kommer att omöjliggöra samlade satsningar på 2 å 4 år av några få. Detta senare är tyvärr en nödvändig förutsättning för forskningsinsatser på internationell nivå.

Den föreslagna reformen förstärker en annan svaghet med de svenska universiteten: orörligheten. Docenturerna är vid sidan om professurerna de enda tjänster om vilka det i realiteten sker en öppen konkurrens och för vilka folk flyttar mellan universiteten. Eftersom docenturerna är tidsbegränsade har man här ett vitaliserande inslag av omsättning. Enligt det nya systemet utestängs sökande utifrån vad gäller forskarnedsatta docenturer. Resurserna fördelas bland fakultetens anställda.

Konsistoriet vid Uppsala universitet — där man väntat att finna "de sista atenarna" — har med de nya rektorsparet Holmdahl—Strömholm i spetsen förordat den föreslagna ordningen. Detta är ytterst oroande, ty risken ökar därmed att förslaget tas på allvar.

Villy Bergström